Det kongelige justis- og
beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår dato:	Deres dato:	Vår ref.:	Deres ref.:
1.12.2017	14.6.2017	16/00407-28	3618-EISK

POLITIETS FELLESFORBUNDS HØRINGSSVAR: NOU 2017:11. BEDRE BISTAND. BEDRE BEREDSKAP.

1. Innledning

Politiets Fellesforbund (PF) organiserer omtrent 80% av alle ansatte i politi og lensmannsetaten. En utredning om organisering av politiets særorgan og nasjonale beredskapsressurser er derfor av stor interesse for oss. Både fordi vi har mange berørte medlemmer og fordi eventuelle endringer vil ha følger for utførelsen av politiets samfunnsoppdrag og dermed medlemmers arbeidsvilkår og borgernes trygghet og sikkerhet.

Utgangspunktet for vår vurdering av særorganutredningen er vårt landsmøtevedtak fra 2015; *«Videre fremtidige strukturelle endringer må komme som et resultat av gode lokale og sentrale prosesser, gode faglige vurderinger og med tid og mulighet for involvering»*.

I dette ligger at eventuelle strukturelle endringer må springe ut av entydige faglige råd, og at man skal være svært varsom med å iverksette endringer uten et solid faglig fundament og et klart definert behov. Det ligger videre en hypotese om at vellykket omstilling betinger bred og reell involvering fra ansatte som blir berørt, og den hypotesen har solid organisasjonsfaglig støtte i form av både erfaringer med andre omstillinger og forskning som er gjort på området. Det er på denne bakgrunn vi har lest særorganutredningen. Dette høringssvaret vil drøfte om utredningen møter kravene i vedtaket.

Innholdsfortegnelse:

1. **Innledning**
2. **Sammendrag**
3. **Behovsanalysen**
4. **Utvalget, utvalgets arbeid og risiko**

    4.1 Utvalget og utvalgets arbeid
    4.2 Om risiko

5. **Merknader til utvalgte deler**

    5.1 Utvalgets modell 1, 2 og 3.
    5.2 Om UP
    5.3 Om Nasjonale operative beredskapsressurser
    5.4 Om PU
    5.5 Om Økokrim
    5.6 Om Kripos
    5.7 Om fagansvar

2. Sammendrag

Utredningen om organisering av politiets særorgan springer ut fra et antatt behov for endring, fordi politidistriktene særorganene bistår er omorganisert i tråd med Nærpolitireformen. Utredningen er produsert i en tid hvor den nye politiorganisasjonen kun har virket noen få måneder. Å trekke bastante konklusjoner bygget på en så kort periode med erfaringer mener vi er svært uheldig. Omorganiseringer må bygge på faktiske behov, ikke på antatte behov. Når erfaringsperioden er kort må en forvente at risikoanalysen rundt utvalgets forslag er tilsvarende grundig, men drøfting av omstillingsrisikoen er nærmest ikke-eksisterende. Det mener vi er en alvorlig mangel ved utredningen.

Utvalget består ikke av fagpersoner med særlig kompetanse innen organisasjonsforskning eller omstilling. Også tyngre kompetanse innenfor sentrale elementer som utlendingsfeltet, etterforskning eller trafikksikkerhetsarbeid mangler representasjon i utvalget. For fremtiden anbefaler vi at tilsvarende utvalg tilføres slik kompetanse, eller at arbeidsperioden blir så vidt lang at det er mulighet for å innhente slik kunnskap.

Oppsummert mener vi at grunnlaget for utvalgets forslag til endringer gjennomgående er for svakt, og Politiets Fellesforbund støtter dem ikke.

3. Behovsanalysen

Behovet for særorganutredningen synes tydelig å utgå fra iverksettelsen av Nærpolitireformen. Forutsetningen synes å være at endring i politidistriktenes organisering og struktur gjør det nødvendig å utrede endringer av organisering av særorgan og nasjonale bistandsenheter. Det ligger også i mandatet å vurdere effektiviseringstiltak mv, men slike synes ikke å være bærende hensyn i utredningen.

Vi er ikke kjent med at det i forkant av utredningen var signalisert store behov for endringer i organiseringen av politiets særorgan. I utredningen får dagens særorgan gjennomgående ros for effektiv produksjon av polititjenester med høy kvalitet, og behovet for utredningen synes dermed å være direkte utløst av Nærpolitireformen.

Politidistriktene ble i forbindelse med Nærpolitireformen fusjonert 1 januar 2016. Særorganutvalget gjennomførte sitt arbeid gjennom ni møter i tidsperioden fra august 2016 til april 2017. Omorganiseringen av politidistriktene var langt fra gjennomført i denne perioden, og fortsatt gjenstår trolig flere år før man betrakter Nærpolitireformen som gjennomført. Underlaget for særorganutredningen baseres altså ikke på faktiske behov, men på forventede behov.

Å spå presist om fremtiden er få forunt. Et viktig premiss for særorganutredningen er nå at Nærpolitireformen blir vellykket og at den gir akkurat de effektene som er forutsatt. Erfaringer med andre reformer i offentlig og privat sektor tilsier at slik blir det ikke. PF mener at særorganutredningen kommer så tidlig i forhold til Nærpolitireformen at grunnlaget for utredningen er usikkert. Også utvalget nevner denne usikkerheten flere steder i utredningen. Det er ikke signalisert store mangler ved dagens særorganstruktur, og dermed hadde det vært naturlig og hensiktsmessig å avvente gjennomføringen av Nærpolitireformen. Politidistriktenes behov for bistand fra særorgan ville da vært mye tydeligere, og gitt særorganutredningen et godt fundament som nå mangler.

4. Utvalget, utvalgets arbeid og risiko

4.1 Om utvalget og utvalgets arbeid:

Særorganutvalget er satt sammen av fire jurister, to polititjenestemenn, en økonom, en ingeniør og en med militær bakgrunn. De kommer fra ulike etater, med en overvekt fra påtalesiden. Ingen i utvalget har inngående kjennskap til politiets særorgan, etterforskning eller utlendingsfeltet, og ingen har organisasjonsfaglig kompetanse utover at de har jobbet i organisasjoner. Etter vårt syn ville innslag av slik kompetanse vært naturlig og tilført utvalget både innsikt og bredde.

Arbeidstakerorganisasjonene ble oppfordret til å spille inn en kandidat til utvalget. PF foreslo da tre kandidater med tung bakgrunn fra ulike særorgan, to menn og en kvinne. Justis og beredskapsdepartementet (JBD) tok ta kontakt og formidlet at våre kandidater ikke kunne brukes på grunn av hensyn til geografisk spredning og kjønn. Vi foreslo da en annen kandidat, som kommer fra Tromsø. Overraskelsen var derfor stor da medlemmene til utvalget ble offentliggjort, og viste et utvalg der tre av ni kommer fra Tromsø og to fra Ålesund. Vi har sendt flere henvendelser til JBD med spørsmål om dette, men uten å få oppklarende svar.

I utredningen finnes noen eksempler på at utvalget gjør antagelser som åpenbart er uriktige. Ett er når utvalget antar at tjeneste i UP er positivt for lønnsutviklingen til den enkelte medarbeider. PF er opptatt av medarbeidernes lønn, og vil bestemt hevde at nettopp det motsatt er tilfelle. Videre antar utvalget at driften av PU sitt utlendingsinternat er tilsvarende driften av et fengsel. Som vist senere i høringssvaret er det ikke tilfelle. Slike feilaktige antagelser er skadelig for tilliten til resten av utredningen.

Til støtte i sitt arbeid har utvalget gjennomført en rekke møter med ulike personer og miljø, og dessuten fått skriftlige innspill fra en rekke aktører. De har også gjennomført besøk til de ulike særorgan, og gjennomført studieturer til Danmark, Sverige, Finland og Nederland. Videre har utvalget gjennomført dokumentstudier av en lang rekke relevante dokumenter, og

disse har tilsynelatende i hovedsak blitt brukt til beskrivelsen av dagens politi og politiets særorgan. Totalt er det samlet data fra et bredt register av kilder.

For oss, og trolig de fleste lesere, er det ikke beskrivelsen av dagens politiorganisasjon som er det mest interessante. Det er derimot det som omhandler hvordan dagens særorgan fungerer og hvordan utvalget mener særorgan skal virke etter implementeringen av Nærpolitireformen. Til disse spørsmålene synes det bærende datagrunnlaget å være en kvalitativ og en kvantitativ undersøkelse gjennomført av utvalget.

Den kvantitative undersøkelsen er en spørreundersøkelsen sendt ut til 5856 medarbeidere i politidistrikt og 1494 fra særorgan. Svarprosenten dessverre bare henholdsvis 22 og 40, men siden antallet respondenter er stort anser utvalget at undersøkelsen likevel kan gis betydelig vekt. Til det er å bemerke at selv om antallet respondenter som svarer fortsatt er stort, så er andelen som svarer «vet ikke» på de ulike spørsmål gjennomgående svært høy; fra ca 20 til 50%. Til bildet hører også at de ulike særorgan naturlig nok har svært spesialiserte fagfelt, og innsikten i disse er stort sett begrenset for medarbeidere med virke i andre politidistrikt og særorgan. Selv innenfor samme særorgan er det til dels så stor bredde og spesialisering at den enkelte medarbeider vanskelig kan ha kvalifiserte oppfatninger om andre fagfelt og samhandling mellom disse. Vi er spørrende til om kvantitative undersøkelser er en hensiktsmessig tilnærming.

Den kvalitative undersøkelsen er en spørreundersøkelse rettet mot landets tolv politimestere. Politimesterne ble innsatt i nye politidistrikt kun få måneder før utvalget gjennomførte undersøkelsen, og selv om noen av dem hadde vært politimestre tidligere må erfaringene med nye politidistrikt sies å være svært begrenset. Også utvalget og politimestrene selv er inne på dette i rapporten.

Som øverste leder i politidistriktene er politimesterne naturlige å intervjue i en kvalitativ tilnærming som utvalget her har valgt. Likevel må det bemerkes at politimestere i hovedsak har bakgrunn fra påtale, og oss bekjent har ingen av dagens 12 politimestre tyngre bakgrunn fra hverken utlendingsfeltet, etterforskning eller trafikktjeneste. Det er blant annet på disse fagfeltene at særorgan og politidistrikt samhandler tett, og etter vårt syn ville det vært naturlig å i større grad inkludere rene fagpersoner i en kvalitativ undersøkelse.

Det største ankepunktet er likevel at også politimestere, og for så vidt øvrige ansatte, på tidspunktene for undersøkelsene hadde svært begrenset erfaring med den nye politidistriktstrukturen. I det ligger et betydelig usikkerhetsmoment i forhold til spørsmål om behov for bistand fra særorgan. Som nevnt er både intervjuobjekter og utvalget selv inne på denne usikkerhetsfaktoren. Likevel er det lite å spore av denne usikkerheten når utvalget foreslår svært omfattende endringer i dagens særorganstruktur.

4.2 Om risiko:

At omstillinger er krevende både for virksomheten og den ansatte er godt kjent fra både forskning og tidligere erfaringer med andre omstillinger i offentlig og privat sektor. Politi- og lensmannsetaten er ikke noe unntak, og det er ingen grunn til å tro at særorgan og nasjonale bistandsressurser vil være annerledes. For den enkelte er omkostningene gjerne knyttet til usikkerhet og uforutsigbarhet omkring egen arbeidsplass og arbeidssituasjon. For virksomheten består omkostningene typisk av produksjonsnedgang, stagnasjon eller retardasjon av kvalitetsutvikling og utfordringer knyttet til tap av omdømme og anseelse. For politiet som leverandør av trygghet og sikkerhet til befolkningen er det svært alvorlige konsekvenser, som det er all grunn til å ta på alvor. Dette gjelder særlig i en tid som vår; preget av usikkerhet innenfor arbeidsmarkedet, nye trusselbilder innenfor terror og usikkerhet knyttet til regimeendringer hos nære allierte og naboland som USA og Russland.

En typisk konsekvens av redusert sikkerhet og forutsigbarhet for den enkelte er at medarbeiderne i langt større grad orienterer seg mot alternative karrierer og arbeidsgivere. I Sverige ser vi dette tydelig i disse dager, da det daglig er tre tjenestemenn som forlater politiorganisasjonen for å begynne i annet arbeid. Det synes ubestridt at årsaken til dette er frustrasjon knyttet til den svenske politireformen. Den svenske politireformen har mange likhetstrekk med vår Nærpolitireform, og mange beskriver den som en katastrofe for både politiet og landet.

Politiets særorgan og nasjonale bistandsressurser er særlig sårbare for lekkasje av menneskelige ressurser. Gjennomgående er medarbeiderne i særorgan og nasjonale bistandsressurser arbeidstagere med svært høy kompetanse innenfor sitt fagfelt, med en dedikasjon til faget som man ikke finner i like stor grad andre steder. Dette er en naturlig konsekvens av at miljøene i særorgan og nasjonale bistandsressurser er spesialisert. Dette innebærer at medarbeidere som forlater tjenesten er svært vanskelig å erstatte, da tilsvarende kompetanse er sjelden. I dagens arbeidsmarked er spiss kompetanse attraktivt, og følgelig vil medarbeidere innen særorgan og nasjonale bistandsressurser være mer attraktive for andre arbeidsgivere enn hva tilfellet generelt vil være for politi- og lensmannsetaten for øvrig. I tillegg kommer det faktum at særorgan og nasjonale bistandsressurser i hovedsak er lokalisert på det sentrale østlandsområdet, der tilbudet av alternative arbeidsgivere er størst.

Med andre ord: Risikoen for kompetanselekkasje ved omstilling er stor, og konsekvensene for særorgan og nasjonale bistandsressurser er større enn for øvrige deler av politiet.
Det er all grunn til å ta dette på alvor, og en må også ha i mente at politiets samfunnsoppdrag gjør at tap av kompetanse og kapasitet i ytterste konsekvens har dramatiske følger for den enkelte borger. At kompetanse og kapasitet innenfor vår etat har direkte og avgjørende konsekvenser for menneskers liv har vi nærmest daglige eksempler på. Opprullingen av barneovergrepssakene i «OP Dark Room» i Vest politidistrikt er et eksempel.

Vellykkede omstillinger starter fra bunnen og tar omstillingsutfordringene på alvor. Særorganutvalget drøfter ikke risiko knyttet til de ulike forslagene til omorganisering. Det er en alvorlig mangel ved utredningen. Ved fremleggelsen av forslag til nye organisasjonskart eller andre organisasjonsendringer er det langt i fra tilstrekkelig å presentere en god ide; omkostningene ved å gå fra nå-situasjonen til situasjonen presentert i forslaget må også drøftes. Dersom omkostningene ved omstilling risikerer å bli større enn effektivitetsøkningen er man best tjent med å la være. Om så er tilfelle ved utvalgets tre modeller er ikke mulig å vurdere. Grunnlaget for endringene er uklart, og omkostningene ved endringene er ikke drøftet.

5. Merknader til utvalgte deler:

5.1 Utvalgets modell 1, 2 og 3:

PF tar ikke stilling til utvalgets modell 1, 2 og 3. Under henvisning til hva som er skrevet over anser vi at grunnlaget for modellene er altfor svakt. Risiko ved overgangen fra dagens struktur til strukturene som er foreslått i modell 2 og 3 er ikke drøftet i utredningen, og vi anser at overgangen medfører betydelig risiko for både kompetanselekkasje og stort produksjonstap. Forlengelsen av dette kan lett bli alvorlig konsekvenser for trygghet og rettsikkerhet i samfunnet.

Uten grundig behovsanalyse og risikovurdering representerer særlig modell 2 og 3 potensielt dramatiske konsekvenser for publikum. Så dramatiske at en gjennomføring på dette grunnlaget vil være uansvarlig.

5.2 Om UP:

UP sitt hovedarbeidsområde er trafikksikkerhet, kriminalitetsbekjempelse på vei og bistand. Av utredningen fremgår det at innenfor trafikksikkerhetsområdet er UP den drivende kraften i politiet, og står for en svært dominerende del av politiets totale produksjon av trafikkreaksjoner. I tillegg tar UP flere beslag knyttet til straffesaker enn et middels stort politidistrikt, og gjennomfører nesten like mange pågripelser. Som bistandsorgan avgir også UP et stort antall mannskap ved nasjonale hendelser, for eksempel flyktningkrisen i 2015. Alt dette gjør UP med svært begrensende ressurser, fordi UP med små grep har klart å modernisere og effektivisere organisasjonen kraftig.

At trafikksikkerhet er viktig er uomtvistet av både utvalget og andre, og antallet som uten skyld blir drept i trafikken er et alvorlig samfunnsproblem. I tillegg kommer de menneskelige lidelsene, og det samfunnsøkonomiske tapet av alle drepte, hardt skadde og skadde er selvsagt formidabelt.

Særorganutvalget argumenterer for en nedleggelse av UP og overføring av UPs ressurser til politidistriktene. Også majoriteten av politimestrene argumenterer for det. Bakgrunnen synes å være todelt; man ønsker større fleksibilitet i utnyttelse av UPs politiressurser og politimestrene ønsker territorial kontroll i sitt politidistrikt.

Til dette vil vi anføre at vi har vanskelig for å se for oss hvordan «fleksibel utnyttelse av ressursene» konkret skal gjennomføres uten at det får negative konsekvenser for særlig trafikksikkerhetsarbeidet. Fleksibel utnyttelse må nødvendigvis bety at mannskapene skal utføre annet arbeid hele eller deler av arbeidstiden. Trolig er det ikke noe felt der mørketallene er større enn innenfor ulovlig adferd knyttet til trafikk, og vi har vanskelig for å se at faktisk nedprioritering av trafikksikkerhetsarbeidet er ønskelig. Til bildet hører også at antallet polititjenestemenn i UP er så vidt lavt at det uansett neppe vil utgjøre særlig stor forskjell for politidistriktene.

Hva gjelder territorial kontroll vil vi anføre at UPs patruljer allerede i dag er synlige og dermed styrbare for operasjonssentralene i politidistriktene. UPs større arrangerte kontroller meldes til politidistriktene i forkant. Ønskes større territorial kontroll med UP finnes trolig langt mindre inngripende virkemiddel enn nedleggelse.

Utvalget viser også stor tiltro til teknologisk utvikling, og spår at behovet for polititjenestepersoner knyttet til trafikksikkerhetsarbeid vil synke. Til det er det å si at dette er forholdsvis langt unna å bli en realitet. Videre er det slik at UP sitt system med beordringer gjør UP til en svært fleksibel organisasjon, som hurtig kan skaleres ned ved redusert behov. Pr nå foreligger ikke slik redusert behov.

Utover de beordrede mannskapene råder UP over en forbilledlig liten stab og et antall tjenestebiler. Tjenestebilene blir ikke for gamle før de har kjørt så langt at de uansett må skiftes ut, og utnyttelsesgraden er dermed god. Totalt sett mener vi at UP oppnår imponerende resultater med de små ressursene de rår over, og vi er klart negative til å gjøre større endringer.

5.3 Om nasjonale operative beredskapsressurser:

De nasjonale beredskapsressursene har tidligere ikke vært organisert i særorgan. Utvalget anfører i utredningen at dagens ordning i all hovedsak fungerer godt. Likevel ønsker utvalget å endre denne organiseringen. Argumentet er prinsipielt, og dernest er man bekymret for usikkerhet rundt prioriteringer og potensielle samtidighetskonflikter.

PF deler oppfatningen om at dagens ordning fungerer godt. Vi er betydelig mindre begeistret enn utvalget for organisatoriske endringer som kun er basert på prinsipielle anførsler, og det gjelder særlig når grunnlag og endringsrisiko er så mangelfullt drøftet som i denne utredningen. For TTS og UC lar heller ikke de prinsipielle hensyn gjennomføre fullt ut, da deres kjernevirksomhet er nært knyttet til etterforskningsmiljøer. Særorganutvalget ønsker heller ikke organisatoriske endringer for disse.

I Norge har vi over 40 års erfaring med nasjonale operative bistandsressurser organisert under Oslo politidistrikt. Usikkerhet omkring prioriteringer har etter vår oppfatning ikke vært noe stort tema tidligere, på tross av generelt få sentrale føringer til Oslo politidistrikt om forhold rundt de nasjonale bistandsressursene. Om det likevel finnes slik usikkerhet, så synes det mer hensiktsmessig å avklare dette gjennom styringssignaler fra sentral politiledelse til Oslo politidistrikt.

Utvalget kjenner ikke til eksempler på samtidighetskonflikter knyttet til de nasjonale beredskapsressursene. Bekymringen for slike synes dermed å være overdreven. Om man ønsker å gardere seg mot slike er retningslinjer for prioritering et mer naturlig tiltak enn opprettelse av et nytt særorgan.

Etter vår oppfatning er samtidighetsutfordringer knyttet til etterretning og etterforskning en potensielt betydelig større utfordring enn innenfor akutte tjenester. Dette fordi arbeidsperioden innenfor etterforskning og etterretning typisk er betydelig lenger, og fordi slik kapasitet i større grad går direkte på øvrig måloppnåelse i politiet. Utvalget drøfter ikke målkonflikter eller usikre styringssignaler knyttet til etterforskning og etterretning. Dette er en mangel ved utredningen, og vi er bekymret for at denne mangel grunner i manglende kompetanse innenfor disse fagene hos utvalgsmedlemmene. Bekymringen styrkes ved at etterretning og etterforskning i så liten grad er drøftet som elementer i nasjonal beredskap, til tross for ferske erfaringer som nære naboland har gjort om viktigheten av slike tjenester ved kriser som terrorangrep.

At politiet skal ha et sivilt preg er en viktig verdi som de aller fleste gir tilslutning til. Det sivile preget er særlig viktig for polititjenester med store likheter til tilsvarende militære avdelinger; som Beredskapstroppen og Bombegruppa. PF mener organisatorisk tilknytning utenfor politidistriktene sender et uheldig signal, da vi mener det er hensiktsmessig å integrere også slike tjenester innenfor ordinære rammer med sivilt preg.

5.4 Om PU:

PU er det nyeste særorganet i politiet, og ble opprettet i 2003 for å effektivisere politiets håndtering av utlendingsfeltet, sikre kvalitet i arbeidet og frigjøre politiressurser. Særorganutvalget foreslår nedleggelse av PU, og begrunnelsen synes i hovedsak å være hensynet til politimesterens territorialansvar og at deler av arbeidsfeltet til PU ikke anses spesialisert nok til å ligge under et særorgan. Støtte for oppfatningen er hentet i den kvantitative spørreundersøkelsen og i samtale med politimestrene.

PF vil i den sammenheng bemerke at i den kvantitative undersøkelsen svarer en svært stor andel, 50-60%, «vet ikke» på ulike spørsmål. For oss er det ikke overraskende, da PU sitt arbeidsfelt og virke er forholdsvis ukjent for mange ansatte i politietaten. Det samme kan anføres om de øvrige særorgan, men flere av de øvrige særorgan har fagfelt som ligger tettere på tradisjonelt politiarbeid. I denne sammenheng kan det også spille inn at PU er det yngste særorganet.

Ettersom andelen ansatte med god kjennskap til PU er begrenset setter det større krav til den kvalitative delen av utvalgets undersøkelser, og i praksis vil det si samtalene med politimesterne. Spørsmålet blir da hvor gode forutsetninger politimesterne har for å vurdere

PU sin virksomhet i dag, og i forlengelsen hva slags forutsetninger politimesterne og utvalget har for å vurdere kvalitativt gode og effektive løsninger for fremtiden.

Vår oppfatning er at redegjørelsen utvalget gjør om PU ikke er overbevisende, og preget av at utvalg og/eller respondenter ikke har god nok innsikt i ulike aktuelle fagfelt. For eksempel er vår vurdering at både PU og en del politimestere tar for lett på et fagfelt som ID-arbeid. PU sitt ID-arbeid er av en annen art og med et annet formål enn øvrige aktører sitt ID-arbeid. At dette arbeidet gjøres raskt og med god presisjon er av avgjørende betydning for både utlendingsforvaltning og øvrig kriminalitetsbekjempelse.

Videre er det ikke slik at driften av utledningsinternatet på Trandum er tilsvarende et fengsel, slik utvalget og enkelte politiledere hevder. Driften på Trandum innebærer både korttidsforvaring av noen av de som skal transporteres ut og bistand i forbindelse med uttransport, og det høstes store synergieffekter ved å ha denne driften under PU sin organisasjon. Eksempler på slike er personlig kjennskap til de som skal transporteres ut etter oppholdet på Trandum, etterretningsgevinster og effektiv oppgaveløsning gjennom felles datasystemer. Videre anser vi at en organisering av utledningsinternatet til Kriminalomsorgen vil sende et svært uheldig signal i forhold til stigmatisering av asylsøkere generelt. Det trenger Norge ikke.

Avslutningsvis finner vi det besynderlig at utvalget som ellers er opptatt av å samle spesiell kompetanse i tråd med Nærpolitireformens tese om robuste fagmiljøer, gir helt motsatte anbefalinger på dette fagfeltet. Arbeid med utlendingssaker, herunder ID-arbeid, registering og uttransportering er i høyeste grad spesialiserte oppgaver. En fragmentering av disse oppgavene ved at de i full bredde skal utføres i alle politidistrikt vil føre til redusert kvalitet og effektivitet.

5.5 Om Økokrim:

I forhold til økonomisk kriminalitet legger særorganutvalget til grunn at større politidistrikt vil føre til at politidistriktene i større grad håndterer økonomisaker selv. Denne vurderingen deler ikke politimesterne, som peker på at sammenslåing av flere distrikt ikke nødvendigvis fører til større kompetanse. Vi deler disse politiledernes vurdering, og anser at det mest hensiktsmessige er å avvente organisatoriske endringer til man har høstet erfaringer med de nye, større politidistriktene. Også Riksadvokaten og flere andre aktører fremhever Økokrim som en sentral, men underfinansiert, aktør med nødvendig spisskompetanse innenfor sitt fagfelt.

Flertallet i Særorganutvalget har fremhevet den geografiske nærheten til Miljødirektoratet og Direktoratet for arbeidstilsynet som et kjerneargument for å legge Miljøkrimavdelingen hos Økokrim til Trondheim. I den grad geografisk nærhet til de ulike forvaltningsorganer skal tillegges vekt, kan det vises til at kun et fåtall av de saker som tilhører under dette saksfeltet har behov for tett samarbeid med de nevnte direktorater i Trondheim. Det som er verdt å merke seg er at langt flere og minst like sentrale samarbeidspartnere Miljøkrimavdelingen holder jevnlig kontakt med holder til i Oslo og andre steder i landet. Dette har ikke utvalget vektlagt i det hele tatt. Fem direktorater innen miljøområdet ligger i Oslo, to i Trondheim og ett i henholdsvis Bergen, Tønsberg, Ålesund og Haugesund. Regionalkontorene til Arbeidstilsynet er spredt over hele landet. Utvalget har heller ikke vektlagt at Miljøkrimavdelingen også har et tett samarbeid med den delen av Miljødirektoratet som ligger i Oslo. Avdelingen har også jevnlig kontakt med Kulturdepartementet, Tollvesenet, Kripos og Veterinærinstituttet, som alle ligger i Oslo. I tillegg står avdelingen for omfattende undervisning ved Politihøgskolen i Oslo.

5.6 Om Kripos:

Politimesterne og særorganutvalget utrykker stor tro på at Nærpolitireformen og større politidistrikt skal gjøre politidistriktene mindre avhengige av bistand fra Kripos, fordi de i fremtiden vil være i bedre stand til selv å håndtere organisert kriminalitet. Utvalget poengterer flere steder at forventingen til redusert bistandsbehov er størst for de politidistriktene som blir størst. Dette står i kontrast til dagens situasjon, der Oslo politidistrikt er det politidistriktet som mottar mest bistand fra Kripos. Selv gamle Oslo politidistrikt var større og mer «robust» enn noen av de nye politidistriktene, med unntak av nye Oslo politidistrikt. Det underbygger vår oppfatning om at det ikke er noen automatikk i at de større politidistriktene på kort sikt utvikler betydelig større kompetanse og kapasitet enn hva de tidligere politidistriktene hadde hver for seg.

Våre medlemmer i Kripos peker på gunstige synergieffekter av å ha spisskompetanse innenfor flere fagfelt samlet under samme tak. Bistand i forbindelse med alvorlige straffesaker handler ofte ikke om bistand innenfor et isolert fagfelt, og svært ofte er ulik bistand i rett rekkefølge avgjørende for positiv utvikling i en sak.

I utredningen er cyberkriminalitet viet forholdsvis stor oppmerksomhet. I denne sammenheng finner vi det naturlig å påpeke viktigheten av nær sammenheng mellom IKT-kompetanse og kompetanse innenfor etterforsking og/eller etterretning. Som for all annen kriminalitet er risiko for å bli avslørt og straffet helt sentralt av både allmennpreventive og individualpreventive hensyn. Dermed er etterforskning viktig også her. Iretteføring er viktig også innenfor cyberkriminalitet. I forlengelsen av dette er vi positive til at fremtidig NC3 blir organisert under Kripos.

5.7 Om fagansvar:

I utredningen er det skrevet noen avsnitt om fagansvar. Bakgrunnen for at utvalget behandler dette er at det oppfatter det som en naturlig del av diskusjonen rundt hva som bør tilligge et særorgan. Det er en vurdering vi deler. Videre skriver utvalget at det er et ønske blant både en del politidistrikt og særorgan om å få avklart roller og ansvar omkring fagutvikling, da både begrepsbruk og forståelse av ansvar varierer. Utvalgets oppfatning er dog at dagens situasjon, der fagutvikling utøves i mange enheter både i og utenfor særorgan, er en ordning som tross alt sikrer helhetlig tilnærming og dermed fungerer ganske godt.

Utvalget skriver:

«Utvalget ser spørsmål om hva som er fagansvar og hvem som skal ha kompetanse til å beslutte hvordan faget skal utøves og metoden for utvikles som viktige deler av styringslinjene, og nødvendig for å identifisere forbedringspunkter og forslag til hvordan det kan bli en bedre og mer lik polititjeneste i hele landet»

Vi må innrømme at vi brukte litt tid på å forstå hvor utvalget egentlig ville i dette avsnittet. Det antar vi skyldes at begrepet «fagansvar» hverken i utredningen eller andre steder er definert på en måte som har allmenn tilslutning Dermed er det trolig stor variasjon i den språklige forståelsen av begrepet. En ide kan være at man skiller tydeligere mellom begrepene fagforvaltning og fagansvar. Fagforvaltning vil da være den daglige utviklingen av faget; tilpasning til nye metoder, verktøy, «best practice» mv. Dette er tema som vi mener definitivt løses best av de som utøver faget, uavhengig av om det skjer i særorgan eller i politidistrikt. Gjennom sin bistandsfunksjon og mengdetrening vil dog særorgan ofte være i best posisjon for å sammenligne ulike metoder og praksiser.

Slik utvikling av fag foregår ikke etter så klare linjer og med så tydelig styring som utvalget tilsynelatende legger til grunn. I hovedsak er det de små og store erfaringene man gjør

gjennom praksis som gjør at fag og metoder utvikles til det bedre. Det synes også naturlig at Politihøgskolens rolle i dette er å kvalitetssikre i forhold til oppdatert kunnskap om ulike felt, aktuell forskning i og utenfor Politihøgskolen og forestå opplæring av studenter ved grunn og videreutdanning.

At Politidirektoratet som er overordnet både politidistrikt, særorgan og for mange formål Politihøgskolen bærer ansvar, også ansvar for fagutvikling, står imidlertid fast. I forhold til større kvalitetsreformer, implementering av kostnadskrevende dataverktøy, metoder etc. er det naturlig at Politidirektoratet har en sentral rolle. Et eksempel på det førstnevnte er Etterforskningsløftet, som Politidirektoratet driver med hjelp av ekstern kompetanse fra politidistrikt og særorgan.

Med vennlig hilsen
Politiets Fellesforbund

Sven Arne Kjepso
Forbundssekretær

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskreven signatur.